

Morfologien i talt dansk

THOMAS OLANDER

Poznań · 15. maj 2008

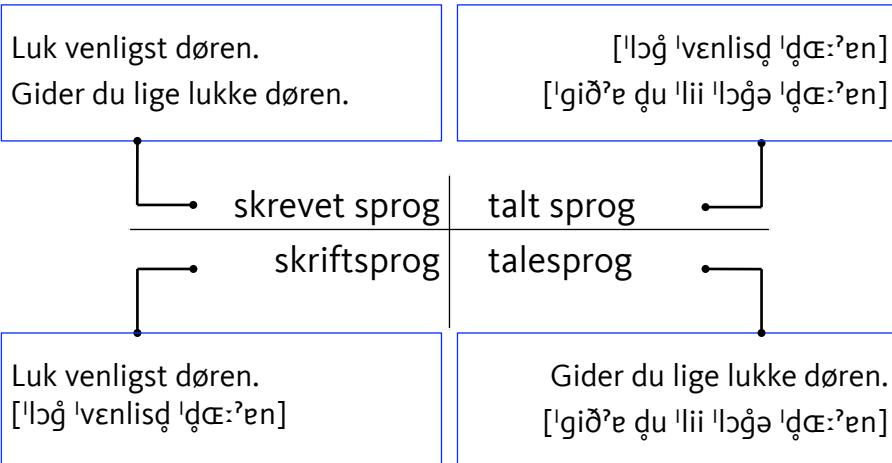
1/15

Formål

- afsløre morfologiske (u)regelmæssigheder i talt dansk
- afdække sprogbrugernes sprogsystem, ikke grammatikkernes
- bidrage til forståelsen af hvad dansk sprog i virkeligheden er

2/15

Nogle definitioner

3/15

Skrift vs. tale

»Skriften kan ses som et mislykket forsøg
på at afbilde talesproget.«

Jørn Lund, *Politiken*, april 2008

4/15

Morfologi i skrevet dansk

	sing.		plur.
1	<i>bil</i>	–	<i>bil-er</i>
1a	<i>hul</i>	–	<i>hull-er</i> (konsonantfordobling)
1b	<i>cykel</i>	–	<i>cykl-er</i> (vokalbortfald)
	inf.		prs.
1	<i>spille</i>	–	<i>spille-r</i>
	<i>gå</i>	–	<i>gå-r</i>
1'	<i>sy</i>	–	<i>sy-(e)r</i>

5/15

Beskrivelsen af 'dan'sg

- ca. 30 år gamle 'dansgΛ
- fra købm'hav'n, hovedbyen i 'danmag
- spontan, men tydelig tale
- eksempler:
 - 'man' mand
 - 'kvenə kvinde
 - 'hav hav
 - 'leo leve
- (se også tommeltot.dk/lydsystem)

7/15

Fonemanalyse af 'dan'sg

- halvvokalerne [ɛ̥ ɪ ʊ] tolkes som fonemerne r j v
 - ['moɛ̥ 'haʊ] mor, hav → 'mor 'hav
- syllabisk [l m n ŋ] tolkes som fonemerne l m n ŋ
 - ['ɛ:ʔsɪ 'kʰaɗn] æsel, katten → 'ɛʔsɪ 'kadn
- kvantitet er irrelevant foran vokaler og halvvokaler
 - ['le:ɔ 'le-ʊΛ 'leʊʔ] leve, lever, lev → 'leo 'levΛ 'levʔ
- desuden udelades diakritiske tegn
 - ['kʰvenə 'bɑ:ʔn] kvinde, barn → 'kvenə 'bɑʔn
- o. a.

8/15

Substantiver: pluralis på -Λ

	sing.		plur.	
1	'biʔl	-	'biʔlΛ	<i>bil – biler</i>
	'hɔl	-	'hɔlΛ	<i>hul – huller</i>
	'sygl	-	'syglΛ	<i>cykel – cykler</i>
	'fagl	-	'faglΛ	<i>fakkel – fakler</i>
1'	'so:fa	-	'so:faʔΛ	<i>sofa – sofaer</i>
1a	'nɔl	-	'nɔlʔΛ	<i>nul – nuller</i>
1x	'foðʔ	-	'foðʔΛ	<i>fod – fødder</i>

9/15

Verber (1): infinitiv -V → præsens -Λ

	inf.		prs.	
1	'sbelə	-	'sbelΛ	<i>spille – spiller</i>
	køΛ	-	'køΛ	<i>køre – kører</i>
1'	'læe	-	'lajΛ	<i>lege – leger</i>
1a	'falə	-	'falʔΛ	<i>falde – falder</i>
	'ryy	-	'ryʔΛ	<i>ryge – ryger</i>
1a'	'læe	-	'ajʔΛ	<i>eje – ejer</i>

10/15

Verber (2): infinitiv -V[?] → præsens -Vr[?]

	inf.		prs.	
2	'se [?]	-	'ser [?]	<i>se – ser</i>
	'gi [?]	-	'gir [?]	<i>give – giver</i>
	'sy [?]	-	'syr [?]	<i>sy – sy(e)r</i>
2'	'gɔ [?]	-	'gʌ [?]	<i>gå – går</i>
	'sdɔ [?]	-	'sdʌ [?]	<i>stå – står</i>
	'ta [?]	-	'tʌ [?]	<i>tage – tager</i>
	'ha [?]	-	'hʌ [?]	<i>have – har</i>

11/15

Idealprojektet (1)

- substantiver (numerus og bestemthed)
- adjektiver (genus, numerus og bestemthed)
- pronominer (kasus; trykstærke vs. tryksvage)
- verber (infinitiv, præsens, præteritum, participier, imperativ; trykstærke vs. tryksvage former)
- adverbier
- præpositioner

12/15

Idealprojektet (2)

- bygger ikke på introspektion, men er korpusbaseret
 - DanPASS
 - LANCHART
- masser af problemer
 - interaktion mellem morfologi og syntaks
 - distinkthedsniveau: 'pagən eller 'pagn pakken?
 - andre sprogbrugere end målgruppen (ældre og yngre, ikkekøbenhavnsktalende)

13/15

Perspektiver

- forståelsen af dansk sprog
- retskrivningsreform
- fremmedsprogsundervisningen

14/15

